

**РЕЛІГІЙНА КОМУНІКАЦІЯ:
МОДЕЛІ, ВИДИ, ФУНКЦІЇ**

Валентина Мороз
(Запоріжжя, Україна)

Досліджено бінарні опозиції релігійної комунікації в біблійному дискурсі: проходить – приходить; сходити – заходити; долучити – відняти; минуле – майбутнє; мудрість, розум – безум, глупота; мертвий – живий; лиходії – праведники; вдень – вночі; уранці – увечері; південь – північ; вгору – вниз; праворуч – ліворуч; добре – лихе; один – другий; початок – кінець, любов – ненависть, суд – беззаконня, правда – неправда. Звернено увагу на проблему дослідження видів комунікації: повчальна (у жанрі проповіді простежується у формах наказового способу дієслів, які виражають прохання, побажання, спонукання або наказ), проповідницька (у проповідях містяться поради, напучення), заповітна (заповіт досвідченого володаря своїм близьким і підлеглим, характеризується такими особливостями, як повчальний тон, застереження), настановча (простежується у вказівках і порадах діяти певним чином і виражає філософські узагальнення), пророцтво-застереження (виявляється у вигляді зауваження, що роз'яснює або уточнює думку). Проаналізовано експресивний потенціал релігійної комунікації.

Ключові слова: комунікація, релігійна комунікація, бінарні моделі, опозиції, біблійний дискурс, експресивний потенціал, види комунікації.

Анализируются бинарные оппозиции религиозной коммуникации в библейском дискурсе: проходит –

приходить; восходит – заходит; прибавит – убавит; прошлое – будущее; мудрость, ум – глупость; мёртвый – живой; злодеи – праведники; день – ночь; юг – север; вверх – вниз; справа – слева; плохое – хорошее; добро, благо – зло; первое – второе; начало – конец; любовь – ненависть; суд – беззаконие; правда – ложь. Обращено внимание на проблему исследования видов религиозной коммуникации: поучительная (в жанре проповеди прослеживается в формах повелительного наклонения глаголов, выражающих просьбу, пожелание, побуждение, приказ), проповедническая (в проповедях содержатся советы, поучения), напутственная (заповеди умудренного жизненным опытом наставника своим близким и подчиненным, характеризуется такими особенностями, как поучительный тон, предостережение), наставническая (прослеживается в указаниях и советах действовать определенным образом, выражает философские обобщения), пророчество – предостережение (проявляется в виде замечания, разъясняет или уточняет мысль). Проанализирован экспрессивный потенциал религиозной коммуникации.

Ключевые слова: *коммуникация, религиозная коммуникация, бинарные модели, оппозиции, библейский дискурс, экспрессивный потенциал, виды коммуникации.*

The article discusses the binary oppositions of religious communication in biblical discourse: pass – come; to include – subtract; past – future; wisdom, mind - madness, folly; dead - alive; villains - the righteous; during the day - at night; in the morning - evening , south - north, up - down, right - left, good - evil, one - second, the beginning - the end, love - hate, judgment - wickedness, true - false. Attention is paid to the problem of types of communication studies: a cautionary (in the genre of sermon forms seen in the imperative mood of verbs that express requests, wishes, impulses, or order), preaching

(sermons contained in advice, instruction), cherished (a testament of experienced master to their loved relatives and slaves, characterized by such features as preachy tone, reservations), prescriptive (seen in guidance and counsel to act in a certain way and expresses the philosophical generalization), prophecy-clause (expressed in the form of comments that explains or clarifies opinion). The expressive potential of religious communication is analyzed.

Key words: *communication, religious communication, binary models and oppositions, biblical discourse, expressive potential, kinds of communication.*

Постановка проблеми. Проблема дослідження бінарних моделей релігійної комунікації в біблійних текстах (Книга Екклезіаста) як опозицій на позначення: 1) часових понять: вечір – ранок; день – ніч; минуле – майбутнє; 2) просторових понять: схід – захід; південь – північ; праворуч – ліворуч; вгору – вниз; 3) ознаки у процесі її становленні або розгортання: проходити – приходити; сходити – заходити; долучити – відняти; 4) морально-етичних категорій: добро – зло; добре – лихе; мудрість, розум – безум, глупота; правда – неправда; суд – беззаконня; 4) емоційної категорії: любов – ненависть; філософської категорії: життя – смерть; живий – мертвий є **актуальною** на сьогодні і потребує її наукового розв’язання й теоретичного обґрунтування.

Мета статті – проаналізувати бінарні моделі релігійної комунікації у Книзі Екклесіаста на позначення часових понять, просторових понять, динамічної ознаки, морально-етичних категорій, філософської категорії, емоційної категорії; розглянути види релігійної комунікації; визначити особливості її функціонування в біблійному дискурсі.

Матеріалом для дослідження обрано книгу “Біблія або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту” /

переклад проф. Івана Огієнка. – К. : Українське Біблійне Товариство, 2009. – 1151 с.

Виклад основного матеріалу. Книга Екклезіаста створена у III – II ст. до н. е., її своєрідність полягає у тому, що вона не має сюжету. У перекладі з давньоєврейської мови на грецьку ця назва означає “книга проповідника”, тому Книга Екклесіаста – це монолог проповідника-мудреця, який хоче проникнути у свій внутрішній світ, природу людини і шукає відповідь на вічні питання: Що таке людина? Для чого вона живе на Землі? Звідси вперше з’являється жанр розповіді про самого себе – самозвіт. Книга є заповітом (заповітна комунікація) досвідченого володаря своїм близьким і підлеглим, тому в ній відчувається повчальний тон, застереження: Уранці **сій** насіння твоє і увечері **не давай спочину** руці твої; тому що ти не відаєш, чи перше, чи друге буде удатніше, або перше і друге матиме успіх [1, с. 962]; **Не поспішай** язиком твоїм, і серце твоє **нехай не поспішає** вимовити слово перед Богом; тому що Бог на небі, а ти на землі; тому слів твоїх нехай буде небагато [1, с. 956]. У проповідях Екклесіаста (проповідницька комунікація) містяться поради, напучення: **Не дозволяй** устам твоїм заводити у гріх плоть твою; і **не кажи** перед ангелом Божим: Це – помилка! Навіщо тобі вчиняти, щоб прогнівався Бог на слово твоє і зруйнував справу рук твоїх? [1, с. 956].

Повчальна комунікація у жанрі проповіді простежується у формах наказового способу дієслів, які виражають прохання, побажання, спонукання або наказ: **Утішайся** життям із дружиною, котру любиш, упродовж усіх днів марнотного життя твого, і котру тобі дав Бог під сонцем на всі марнотні дні твої; тому що це – доля твоя в житті і трудах твоїх, котрими ти працюєш під сонцем [с. 960]. **Настановча комунікація** простежується у вказівках і порадах діяти певним чином і виражає філософські узагальнення: Краще жменя зі спокоєм, аніж пригорщі

із трудом і знемогою духу [1, с. 955]; Краще вбогий, але розумний юнак, аніж старий, але нерозумний цар, котрий порад не приймає [1, с. 955]; Краще тобі не обіцяти, аніж пообіцяти і не виконати [1, с. 956]; Краще бачити очима, аніж блукати душею [1, с. 957].

Пророцтво-застереження виявляється у вигляді зауваження, що роз'яснює або уточнює думку: І знову зауважив я під сонцем, що не метким дається успішно бігти, не хоробрим – перемога, не мудрим – хліб, і не в розумних – багатство, і не вправним – прихильність, але час і випадок для всіх згаданих [1, с. 960]; Хто копає яму, той упаде до неї; і хто руйнує мура, того вжалить гадюка [1, с. 961]; Хто пересуває каміння, той може надсадитися, а хто дрова рубає, наражається на небезпеку від них [1, с. 961].

Книга становить основу старозавітної частини Біблії. Її авторство приписують ізраїльському цареві Соломону (сину царя Давида), з іменем якого згадують Книгу Притч і “Пісню Пісень”. Царювання Соломона (IV ст. до н. е.) називають золотим віком Ізраїлю. Соломон створив систему законів, і слава про його мудрість перейшла в легенди. У мові закріпився вислів *соломонове рішення* – мудре, оригінальне, таке, що всіх влаштовує [3, с. 89].

Автор хоче знайти відповідь на питання, в чому зміст світобуття і людського життя, що є істиною. Нездійсненність бажань, невдоволеність собою і непізнана загадковість світу, коли конкретне життя ось-ось закінчується, дають автору підсумувати: *Усе це марнота та ловіння вітру; наймарніша марнота* [1, с. 951]; *Криве не може випрямитися, і чого немає, того не перелічиш* [1, с. 952]. Текст проповіді має свою будову, схожу на шаблі драбини людського життя. Кожний щабель – це образок життя, між ними підсумкові сентенції на зразок “марнота усе” і запрошення до наступних образків буття, що ведуть до пізнання Бога, до істини. Земне життя – тимчасове перебування, суєта, яку всі бачать, але не

можуть зрозуміти, хоч і прагнуть цього. Вічне життя – це циклічний рух по колу з поверненням у новій якості. Звідси фразеологізм “І все повертається на круги своя”, що в сучасній мові має кілька значень: повернення додому, на свої стежки, до свого діла чи просто марна праця, втрачена надія, що не дала руху вперед. Книга учить людину сумніватися в собі, життєвих дарах, але ніколи не сумніватися в Богові. Людина, оволодіваючи знаннями, йде до істини, але ніколи не досягає її повністю, бо істина – Бог, а він недосяжний [3, с.88-89].

Життя людини на Землі недовговічне. Її прихід, народження – це тимчасове перебування, суєта: *рід проходить* і *рід приходить*. Вічними є земля, яка існує довіку, сонце, яке поспішає до місця, де воно сходить. У цьому аспекті смисловий діапазон двочленних антитезних структур наповнений: 1) дієслівною семантикою з характеристикою ознаки предмета у його процесуальному вияві: **проходити** – **приходити**: Рід *проходить* і рід *приходить*, а земля існує довіку [1, с. 951]. Процесуальність, або динамізм, – це становлення чи розгортання ознаки в часовій перспективі. Дієслівні антоніми з часовою семантикою **сходити** – **заходити** поширюються іменником *сонце* як часового поняття: *Сходить* сонце, і *заходить* сонце, і поспішає до місця свого, де воно сходить [1, с. 951]. Людина прагне до істини, але ніколи не досягає її повністю, бо істина – Бог, а він недосяжний. Його справи справедливі, у діяннях його присутня віра, його вчення вічне: до нього нічого *долучити*, і від нього нічого *відняти*, тому для людини головним завданням є упокорення перед лицем його: Пізнав я, що все, що учиняє Бог, буде навіки; до нього нічого *долучити*, і від нього нічого *відняти*; і Бог вчиняє так, щоб упокорювалися перед лицем Його [1, с. 954].

У вічному протистоянні нового і старого, минулого і майбутнього, минулого й сучасного компонент **пам’ять**

відіграє важливу стилістичну роль. У двочленних структурах *минуле – те, що буде; що було, те й буде; що діялося, те й буде діятися; що було, те й нині є, що буде; те вже було* компонент *немає нічого нового під сонцем* виражає модальне значення заперечення: *немає, нічого, не залишиться: Немає пам'яті про минуле*; а також *про те, що буде, не залишиться пам'яті* в тих, котрі прийдуть потім [1, с. 952]; *Що було, те й буде*; і *що діялося, те й буде діятися*, і *немає нічого нового під сонцем* [1, с. 951]; *Що було, те й нині є, і що буде, те вже було*; і Бог прикличе *минуле* [1, с. 954].

Книга Екклезіаста вчить людину мудрості, світлу і розуму, вказує на те, що перевага мудрости перед глупотою така ж, як перевага світла перед пільмою. У цьому аспекті семантичне поле опозиційних компонентів **мудрість, розум – безум, глупота** поширюється дієслівною семантикою: **спізнати мудрість – пізнати безум та глупоту; підкорятися мудрості – притримуватися глупоти; дізнатися, дослідити і знайти мудрість та розум – спізнати облудність глупоти, невігластва і безуму**: І віддав я серце на те, щоб спізнати *мудрість* і пізнати *безум та глупоту*; спізнав, що це також – знемога духу [1, с. 952]; Надумав я в серці моєму втішати вином тіло моє, і в той час, коли серце моє підкорялося *мудрості*, притримуватися *глупоти*, аж доки не побачу, що добре для синів людських, що мусили б вони чинити під небом у нетривалі дні свого життя [1, с. 952]; І побачив я, що *перевага мудрости перед глупотою* така ж, як *перевага світла перед пільмою* [1, с. 953]; Навернувся я серцем своїм до того, щоб дізнатися, дослідити і знайти *мудрість та розум*, і спізнати *облудність глупоти, невігластва і безуму* [1, с. 958]. Прикметникові антоніми **мудрий – безглуздий** утворюють двочленні протиставні структури з доміантною ознакою *мудрий* у першому компоненті: *У мудрого* очі його – у голові його, а *безглуздий* ходить в пільмі [1, с. 953]; Пригнічуючи інших, *мудрий* стає *безглуздим*, і дарунки псують серце [1, с.

958]. У бінарній структурі **мертвий – живий** актуалізується перший компонент: І похвалив я *мертвих*, котрі давно померли, більше *живих*, аніж тих, що живуть донині [1, с. 955]. Семантичний простір компонентів-опозитів **живий – мертвий** поширюється атрибутними відношеннями: *живий* пес – *мертвий* лев: Хто перебуває серед *живих*, у того ще є надія, бо навіть псові *живому* ліпше, аніж *мертвому* левові [1, с. 960]. Модальної семантики (значення заперечення) надають компонентам **живий – мертвий** дієслова з часткою **не**: *знають – не знають*; займенник нічогісінько з часткою **ні**. Емоційну напругу передають іменники з абстрактним значенням **пам'ять, забуття**: *Живі* знають, що помруть, а *мертві* нічогісінько не знають, і вже немає їм заплати, тому що пам'ять про них у забутті [1, с. 960].

Книга Екклезіаста вчить людину сумніватися в собі, але ніколи не сумніватися в Богові. Бог прощає, милує, але і карає: І сказав я в серці своєму: *Праведного і лиходія* судитиме Бог; тому що час для всякої речі, і суд над усяким ділом там [1, с. 954]. Бінарна модель **лиходії – праведники** насичена підсумковими сентенціями на зразок “марнота усе”: Є також ось така марнота на землі: *праведників* наздоганяє те, на що заслуговували б вчинки *лиходіїв*, а з *лиходіями* трапляється те, на що заслуговували б діяння *праведників*. І я сказав: і оце – марнота! [1, с. 959]. Узагальненого змісту набуває поданий вислів, який можна вважати афоризмом: Усьому і всім одне: одна доля *праведникові і лиходієві, доброму і [злому], чистому і нечистому, тому, що приносить пожертву, і тому, що не приносить пожертви; як добродієві, так само й грішникові, як присягальникові, так само й тому, що боїться присяги* [1, с. 960]. Компоненти **праведник – лиходій** поширюються антонімічними відношеннями: 1) протиставленням дієслів: *праведник гине – лиходій живе*; 2) іменниковою опозицією: *праведник гине у праведності – лиходій живе у безчесті*. Усього надивився я за дні мої

марнотні: *праведник* гине у праведності своїй, *лиходій* живе довго в безчесті своєму [1, с. 958]. Людина завжди відчувала себе частинкою Всесвіту, жила в гармонії з природою, вважала її одухотвореною істотою. Її праця на Землі була невтомною, щоденною. Людина працювала вдень і вночі. Досить поширеними є опозитивні структури **вдень – вночі**: Коли я навернув моє серце до того, аби пізнати мудрість і оглянути справи, котрі кояться на землі, і серед яких [людина] *ні вдень, ані вночі* не відає сну [1, с. 960]. Змістовий простір опозитивної моделі **вдень – вночі** набуває заперечного значення: *ні вдень, ані вночі*. Антонімічні пари **уранці – увечері** утворюють прислівникову опозицію з часових понять: *Уранці* сій насіння твоє і *увечері* не давай спочину руці твоїй; тому що ти не відаєш, чи перше, чи друге буде удатніше, або перше і друге матиме успіх [1, с. 962]. Циклічний рух по колу – це своєрідна життєва спіраль, яка починає свій рух з одвічного джерела, стежки, отчого дому, великої чи малої справи і яка завершує його поверненням до своїх витоків, але у новій якості. У цьому аспекті поняття *простору* набуває символічного значення. Просторові відношення виражають компоненти **південь – північ**: Лине вітер *на південь*, і звертає *на північ*, крутиться у крутливому леті своєму, і повертається вітер до витоків своїх [1, с. 951]; Коли хмарини будуть уповні, то вони проливаються на землю дощем; і якщо впаде дерево *на південь чи на північ*, то воно там-таки й залишиться, куди впаде [1, с. 962]. Узагальненого змісту набувають компоненти *дух людський* і *дух тварин* у контексті антонімічних пар **вгору – вниз; здійматися – сходити**: Хто знає: чи здіймається *вгору дух людський*, і чи *дух тварин* сходить *донизу*, в землю? [1, с. 955]. Перший компонент *хто знає* містить інформацію у вигляді запитання, семантика дієслова *знати* означає процес мислення. У такий спосіб експресія вислову посилюється. Дихотомія слів *серце мудрого – серце гупака* знаходить своє

вираження у контексті прислівникових антонімів **праворуч – ліворуч**: *Серце мудрого – праворуч* нього, а *серце глупака – ліворуч* [1, с. 961]. Книга вчить людину, що Бог знає всі таємниці, всі помисли людські, добрі чи злі, і кожну справу він приведе на суд, і все таємне стане відомим: Бо кожну справу Бог приведе на суд, і все таємне, *чи добре* воно, а *чи лихе* [1, с. 963]. Людська доля теж визначена Богом, і коли людина живе у парі – то це щастя її: Двом краще, аніж одному; тому що в них є гарна винагорода за їхню працю [1, с. 955]; Бо, якщо впаде **один**, то **другий** підніме товариша свого. Але горе *одному*, коли впаде, а *другого* немає, котрий підняв би його [1, с. 955]. Дихотомічна модель **початок – кінець** містить інформацію про прагнення людини пізнати Бога як вищу надприродну силу, пізнати світ, збагнути його упорядкованість і красу: Усе витворив Він прекрасним у свій час, і поклав мир у серце їхнє, хоч людина не може досягнути справ, котрі Бог звершує, *від початку до кінця* [1, с. 954]. У створеному Богом світі повинна панувати справедливість і правда, але в історії людських стосунків виникають суперечності, які простежуються в бінарних моделях **суд – беззаконня, правда – неправда**: А ще бачив я під сонцем: *місце суду, а там беззаконня, місце правди, а там неправда* [1, с. 954];

Досить своєрідними й стилістично вагомими є метафоризовані сполуки в антонімічних опозиціях: 1) **дім плачу – дім бенкету**: Краще ходити *в дім плачу* за померлим, аніж ходити *в дім бенкету*, бо такий кінець кожної людини, і живий прикладе [оце] до свого серця [1, с. 957]; Серце мудрих – *у домі плачу*; а серце нерозумних – *у домі веселоців* [1, с. 958]; 2) **за днів благополуччя – за днів лиха**: *За днів благополуччя* користуйся добром, а *за днів лиха* будь розважливим; те і те учинив Бог для того, щоб людина нічого не могла сказати супроти Нього [1, с. 958].

Іменникову опозицію становлять антоніми **смуток – сміх**: *Смуток* кращий від *сміху*; тому що в печалі лица серце стає добрим [1, с. 957]; **любов – ненависть**: До всього цього я навернув серце моє, щоб осягнути, що праведні і мудрі та діяння їхні – в руці Божій, і що людина *ні любови, ані ненависти* не відає у всьому тому, що перед нею [1, с. 960]; І *любов* їхня, і *ненависть* їхня, і ревності їхні вже пощезли, і вже немає їм частки навіки ні в чому, що чиниться під сонцем [1, с. 960]. У певному контексті іменники утворюють антонімічні пари: **звинувачення – пісні**: Краще слухати *звинувачення від мудрого*, аніж слухати *пісні глупаків* [1, с. 958]. Антонімічну пару утворюють прислівники **мало – багато** із стилістичним увиразненням: епітетною конструкцією: *солодкий сон*: Солодкий сон трудівника, *чи мало*, а *чи багато* він з'їсть; але перенасичення багатого не дає йому заснути [1, с. 956]. Семантичне переосмислення і стилістична якість притаманна двочленним структурам **раби на конях – князі піші, значна висота – низина**, у яких компоненти виражають антонімічні відношення у певному контексті: Невігластво *постає на значній висоті*, а багаті *сидять низько* [1, с. 961]; Бачив я *рабів на конях*, а *князів піших*, що ходили, як раби – пішки [1, с. 961].

Мові цього твору властива афористичність. Складні синтаксичні єдності (надфразні) підсумовуються або починаються, беруться в кільце певним висловом узагальненого змісту: Усьому свій час, і час кожної речі під небом [1, с. 954]; Час *народжуватися* і час *помирати*; час *насаджувати* і час *виривати* посаджене [1, с. 954]; Час *убивати* і час *уздорювати*; час *руйнувати* і час *будувати* [1, с. 954]; Час *плакати* і час *сміятися*; час *журитися* і час *танцювати* [1, с. 954]; Час *розкидати* каміння і час *визбирувати* каміння; час *обнімати*, і час *ухиятися* від обіймів [1, с. 954]; Час *шукати* і час *втрачати*; час *зберігати* і час *розкидати* [1, с. 954]; Час *роздирати* і час *зашивати*;

час *мовчати*, і час *говорити* [1, с. 954]; Час *любити* і час *ненавидіти*; час *війни* і час *мирові* [1, с. 954]. Відродження української державності і національної культури – це час збирати каміння, громадити розкидане віками.

Висновки. Книга Екклезіаста – проповідь мудреця, який шукає відповіді на вічні загальнолюдські питання, навчає сучасників вірі у Бога, у його надприродну силу, заповідає їм жити за його законами. У проповідях Екклесіаста виокремлюються особливі види комунікації: проповідницька, заповітна, повчальна. Повчальна комунікація містить поради, напучення і простежується у формах наказового способу дієслів, які виражають прохання, побажання, спонукання або наказ. Пророцтво-застереження виявляється у вигляді зауваження, що роз'яснює або уточнює думку. Книга Екклесіаста вчить людину мудрості, світлу і розуму, вказує на те, що перевага мудрости перед глупотою така ж, як перевага світла перед пільмою.

Книга вчить людину сумніватися в собі, але ніколи не сумніватися в Богові. Бог прощає, милує, але і карає. Циклічний рух по колу – це своєрідна життєва спіраль, яка починає свій рух з одвічного джерела, стежки, отчого дому, великої чи малої справи і яка завершує його поверненням до своїх витоків, але у новій якості.

Перспективи подальших розвідок. У перспективі предметом окремого наукового висвітлення можуть стати бінарні опозиції релігійної комунікації, її види та функціональні особливості у біблійному дискурсі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біблія або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту / переклад проф. Івана Огієнка. – К. : Українське Біблійне Товариство, 2009. – 1151 с.
2. Васильєв Ю.Ю. Бинарная оппозиция “живое – мертвое” в русской традиционной культуре (на материале отечественного фольклора): дис. ... канд. философ. наук: специальность: 24.00.01 / Васильев Юрий Юрьевич. – М., 2010. – 194 с.

3. Мацько Л.І. та ін. Стилїстика української мови: Підручник / Л.І. Мацько, О.М. Сидоренко, О.М. Мацько; За ред. Л.І. Мацько. – К. : Вища шк., 2003. – 462 с.
4. Моспанова Н.Ю. Концептуальна опозиція “добро – зло” в фольклорній мовній картині світа (на матеріалі російських народних казок): дис. ... канд. філол. наук: спеціальність 10.02.01/ Моспанова Наталія Юрьевна. – Брянськ, 2005. – 200 с.
5. Писарь Н.В. Дихотомія “Бог – дьявол” в древнерусській картині світа: дис. ... канд. філол. наук: спеціальність 10.02.01 / Писарь Надежда Владимировна. – Калінінград, 2011. – 197 с.
6. Пономарева Е.Ю. Концептуальна опозиція *жизнь – смерть* в поетическому дискурсі (на матеріалі поезії Д. Томаса і В. Брюсова): дис. ... канд. філол. наук: спеціальність 10.02.20 / Пономарева Елена Юрьевна. – Тюмень, 2008. – 231 с.
7. Сухомлинова Ю.О. Бинарні опозиції в творчестві Андрія Платонова: дис. ... канд. філол. наук: спеціальність 10.01.01 / Сухомлинова Юлия Александровна. – Самара, 2005. – 161 с.

УДК 007 : 304 : 004.9

ТЕЛЕБАЧЕННЯ ЯК СОЦІАЛЬНОКОМУНІКАЦІЙНА МЕТАРЕАЛЬНІСТЬ

Олександр Холод
(Київ, Україна)

Статтю присвячено аналізу проблеми телебачення як метареальності й артефакту, що трансформують свідомість сучасного суспільства. Пропонується авторська метамодель маніпуляції суспільства, що пояснює окремі проблеми його трансформації.

Ключові слова: телебачення, артефакт, метареальність, трансформація суспільства, метамодель.

Стаття посвящена анализу проблемы телевидения как метареальности и артефакту, которые